

Föreställningen vänder sig till högstadiet och gymnasiet och ställer frågor kring Sexualitet, identitet och samhällets normer.

I samband med uppsättningen av Mark Ravenhills pjäs *Citizenship* har Unga Dramaten inlett ett samarbete med LAFA, enheten för sexualitet och hälsa. Ett samarbete som även fortsätter i nästa föreställning som är för mellanstadiet och som kommer att handla om kroppen.

Jag vill rekommendera *Röda Tråden* en metodhandbok för lärare. Den är fylld av texter, övningar, och tips för dig som arbetar med sex och samlevnad med ungdomar mellan 14–19 år. För mer information besök www.lafa.nu.

Teaterupplevelsen, de tankar och känslor den väcker, är det centrala och utgångspunkten för frågor, övningar och uppgifter i studiematerialet.

Pjäsen är utlagd på Unga Dramatens hemsida. Det finns möjlighet att arbeta med texten, göra enstaka scener eller hela pjäsen. I vissa uppgifter hänvisas till manuset.

Det finns en kortfattad text om Mark Ravenhill.

Länkar, litteratur, och filmtips finner du längst bak i materialet.

Välj vad som passar dig, din klass och er arbetsituation.

Lycka till!

Om Författaren och pjäsen

Mark Ravenhill

Född 1966 i Essex, England
Studier i drama och Engelska vid Bristol University

Pjäser

<i>Shopping and Fucking</i>	1996
<i>Faust is Dead</i>	1997
<i>Handbag: The importance of Being Someone</i>	1998
<i>Some Explicit Polaroids</i>	1999
<i>Mother Claps Molly House</i>	2001
<i>Totally Over You</i>	2004
<i>Citizenship</i>	2005
<i>The Cut</i>	2006
<i>The Product</i>	2006
<i>Over There</i>	2009

Med sin debutpjäs *Shopping and Fucking* 1996 väckte Mark Ravenhill genast stor uppmärksamhet och den är fortfarande hans mest spelade pjäs. Året innan hade Sarah Kane släppt en bomb inom brittisk teater med sin pjäs *Blasted*. Mark Ravenhill och Sarah Kane var ledande inom 90-talets In -yer -face theatre, en teaterform som slår sin publik "rätt i plåten" och kan ses som en ny form av politiskt drama. Mark Ravenhill beskriver i *Shopping och Fucking* människors desperata och oftast självdestruktiva försök att forma en identitet i en tid av upplösning, där marknaden styr. Alla är varumärken och utbytbara. Relationer blir till varor och tjänster.

Mark Ravenhill har stort intresse för teatern och i sitt skrivande söker han ständigt nya utmaningar och uttryck. Ofta roar han sig med olika tempon i karaktärernas språk. Hans slagfärdiga titlar ger oftast en naturlig ingång i pjäsen. Mark Ravenhill uttalar sig ofta i press och ger gärna intervjuer. Se länkar längst bak.

Citizenship skrevs 2005 på uppdrag av National Theatre/Connection. Ett projekt som innebär att 10 professionella dramatiker årligen får i uppgift att skriva en pjäs för att sättas upp på skolor och spelas av ungdomsteatergrupper. Föreställningarna spelas sedan på en årlig festival på teatrar runt om i landet och sätts året därpå upp på National Theatre av en professionell ensemble. I samband med en föreställning i Wales ifrågasattes kyssarna i föreställningen. De ville att de skulle strykas men Mark Ravenhill hävdade att den fysiska kontakten är av betydelse i hans pjäser och i hans syn på teater.

I *Citizenship* beskriver Mark Ravenhill en grupp ungdomar i 9:an, en lärare och en äldre homosexuell kille, utanför skolans värld. I Toms sökande efter sin sexuella identitet återspeglas samhällets spelregler, maktstrukturer och normsystem. Är det en man eller kvinna som kysser honom i hans drömmar? Han vet inte, men vill ta reda på det!

Teman i pjäsen är värderingar, normer könsroller och olika sexuell läggning.

Vill ni fördjupa arbetet kring vissa frågeställningar och teman går det bra att göra det såväl före som efter teaterbesöket! Ni avgör själva hur brett ni vill arbeta.

"Förslag på uppgifter"

Definiera begreppen: Könsroller, Kön, och Genus.
Det kan öppna för ytterligare perspektiv på föreställningen.

Låt eleverna bekanta sig med RFSL:s Ungdoms arbete

- Ta reda på vad som menas med sexuell likaberättigande
- Ta reda på vad som menas med orden, Hbt, Homo, Bi, och Trans personer.
- Göra ett kortfattat informationsblad .

RFSL Ungdom gör gärna besök ute i skolor så kontakta dem.
Det brukar vara mycket uppskattat. Ni kan också göra ett besök hos dem.

Efter Teaterbesöket

Bygg upp en trygg situation så att olika röster känslor, tankar och åsikter får konfronteras och mötas med respekt. Sitt om möjligt i ring så alla ser och hör varandra. Utgå i efterarbetet från vad som väckt elevernas intresse, frågor och funderingar.

"Minnesrunda"

Börja med att blunda och tänka tillbaks på föreställningen. Ta fasta på den första minnesbild som dyker upp. Det kan vara en situation, en replik eller ett sceniskt uttryck som fastnat. Låt var och en berätta vad som gjort starkast intryck.

Låt minnesbilderna utgöra starten för ett samtal om föreställningen.

"Gå igenom föreställningen tillsammans"

- Vad berättar Scenografin, kläderna, sångerna, musiken, och danserna om miljö, tema och rollkaraktärerna?
- Återberätta föreställningens handling. Gå från början till slutet.
- Vilka handlar pjäsen om, beskriv personerna?
- Hur ser relationerna ut? Vad händer mellan dem?
- Vems berättelse är det? Vems perspektiv dominerar?
- Vilken betydelse har barnet i berättelsen?
- Vad berättar inklippen med tjejerna?
- Vilka problemställningar tar föreställningen upp?
- Vilka tankar och känslor väcker slutet?
- Vem eller vilka identifierar du dig mest med och varför?
- Hur påverkade föreställningen dig?

Fler frågor om relationerna

- Vad handlar Toms dröm om? Hur påverkas du av den? För vilka berättar han den och varför?
- Hur ser Ami på sig själv, vilken självbild har hon? Hur är hennes och Toms relation i början?
- Vilka tankar har Tom om sitt utseende?
- Hur ser ni på Garys och Toms vänskap? Vad förenar och vad skiljer dem åt?
- Vad har läraren för problem? Hur märks det i relationen mellan Tom och honom?
- Fundera på om Toms och Amis relation utvecklats annorlunda om hon inte blivit med barn?
- Hur ser relationen mellan Martin och Tom ut?
- Vad får Tom ut av relationen till Martin och vad saknar han i deras relation?

”Heta Stolen” / En bra övning för att komma igång.

Sätt er på stolar i en ring lämna en stol tom. Du fäller påståenden och den som inte håller med flyttar till en annan stol. Fråga efteråt vad de tänkte. Fastna inte i diskussioner eller argument utan det är en snabb runda av åsikter som får stå oemotsagda.

Påståenden

- Kärlek och sex hör inte ihop.
- Flickor är mer intresserade av relationer än killar.
- Riktiga män super, slåss och knullar.
- Kondom skyddar inte mot könssjukdomar.
- Alkohol gör det lättare att ingå sexuella relationer.
- Det är inget fel att bedra den man är ihop med.
- Killar som har sex med många tjejer får dåligt ryckte.
- P-piller borde vara gratis.
- Det har hög status att vara gay.
- Kvinnor är underordnade männen.
- Det är fel att göra abort.
- Det är viktigt att ha en perfekt kropp.
- Av pornografi kan man lära sig mycket om sex.
- Att ha många sexuella relationer är bra.
- Otrohet är inget vi styr över.
- Det är viktigt att vara ärlig i ett förhållande.

"4-hörnsövning"

Alla påståenden har ett " eget hörn " i rummet. Markera varje hörn med en siffra. Tre hörn är fasta och det fjärde är ett öppet hörn för eget alternativ. Du ställer en fråga och presenterar tre svarsalternativ. Be nu eleverna att ställa sig i det hörn som bäst stämmer överens med vad de tycker. I det öppna hörnet kan alla ställa sig som har ett annat förslag. Låt de fyra grupperna som formerats prata ihop sig om hur de tänkt och presentera för de andra grupperna.

Vad är viktigast för dig om du måste välja?

1. *Familjen.*
2. *Vänner.*
3. *Kärleksförhållande.*
4. *Eget förslag.*

Vad skulle få dig att utestänga fadern från kontakt med barnet?

1. *Att pappan är homosexuell.*
2. *Att du har en ny kärleksrelation och vill att han ska vara pappan.*
3. *Att han inte respekterar dig.*
4. *Eget förslag.*

"Forumspel"

Hitta på en egen mobbingsscen eller utgå från mobbingsscenen i manuset sid. 11–14.

Så här går det till:

Några spelar upp en scen där någon eller några utsätter en person för kränkningar, eller andra former av förtryck. De som ser scenen funderar på om de kan hitta möjligheter för den utsatte att förändra situationen. Gruppen spelar scenen på nytt och den som har ett förslag ropar stopp. Den som stoppade spelar nu i stället offrets roll och prövar sitt förslag. Viktigt är att endast den eller de utsatta i scenen kan bytas ut.

Efteråt diskuteras hur förslaget påverkade maktförhållandena. Spela scenen på nytt och släpp fram fler förslag.

"Rollspel" Ställ frågor till rollkaraktärerna.

Dela ut rollerna Tom, Ami, Gary, Ray, Stephen, läraren och Martin till några elever och låt dem ställa frågor till rollerna om något de är nyfikna på och vill veta mer om. Den som har fått sig en roll tilldelad svarar på frågan utifrån sin inlevelse och kännedom om rollen.

"Repliker ur pjäsen" Ett annat sätt att prata om pjäsen.

Vad säger replikerna om personen, känslomässigt, värderingsmässigt, socialt?
Lyft fram åsikter och tankar som väcks hos er av replikerna, Vilka säger dem?

"Ibland när jag ser mig i spegeln önskar jag att jag var död. Jag kanske borde gå på gym, min kropp är dum."

"Jag kan inte göra nånting rätt. Jag är värdelös. Det är därför jag skär mig. För jag är totalt djävla värdelös."

"Fick av morsans snubbe på min födelsedag. Tio fetningar. Det här är sista. Han tjafsa med langaren som dök upp igår. Det blev ett djävla liv. Och morsans raggplattor gick åt helvete."

*"Det jag har inne i huvudet kämpar jag inte emot. Jag släpper ut det. Vad har du inne huvudet?
Brudar eller bögar."*

"Jag brukar drömma en grej. Att någon kysser mig. På riktigt. Med tunga och det men jag ser inte vem det är och jag vet inte om det är en tjej eller kille."

*"Respekt? Va fan snackar du om? Du snackar bögish. Du är fan fel. Fel i huvudet. Du har fel i, i vad heter det?
Hormonerna. Totalt jävla fel."*

"Du måste sluta ljuga nån gång. Du måste komma på vad du är?"

*"Det här är inte biologi, Tom Jag har samhällsorientering. SO, Citizenship.
If you fucking need it in English."*

*"Allt är så förvirrande. Det är så många val...
Inga bitar passar ihop."*

"Pengar, Sex, Ha kul. Det är det som är meningen."

"Genusperspektiv"

- Välj en eller några scener i manus, undersök dem ur ett genusperspektiv.
- Byt ut Tom till en flicka i första scenen med Ami.
- Byt ut Tom till en flicka i första scenen mellan honom och Martin.
- Byt så att Ray, Gary Stephen Tom har dockan och tjejerna spelar killarna i mobbingsscenen.
- Har ni tid och eleverna är roade gå igenom fler scener med omvänd rollbesättning.
Spela upp dem och diskutera hur de påverkar relationer och konflikter.

"Diskussionsfrågor" (dela gärna upp frågorna på små grupper)

Språk och attityd:

Ex "losergänget", chilla, bazza, bögish, "fläsk i fittan" och "käften smögish"?

- *Viken betydelse har språk och jargong i föreställningen?*
- *Vad berättar språket om miljö och sociala förhållanden?*
- *Vilken roll har språket för att skapa sammanhållning och grupptillhörighet?*
- *Kan språk och attityd bli till hinder för kontakt?*
- *Befäster språket fördomar och invanda mönster?*

Självskadebeteenden:

- *Vilka olika former av självskadebeteenden är vanliga bland unga idag?*
- *Vilken hjälp finns att få? Vad kan kompisar göra?*
- *Tror ni att ett barn att kan bryta destruktiva beteenden?*

Könsroller och självbild:

Både Tom och Amy uttrycker missnöje med sitt utseende och sin kropp.

- *Varför är det så viktigt?*
- *Med vilka jämför man sig?*
- *Av vad påverkas vår självbild?*
- *Vilken plats tar tjejerna i föreställningen och hur beskrivs de?*
- *Hur ser du på att det bara är tjejerna som ska ta hand om dockan för att lära för livet?*

Makt och rädsla:

- *På vilka sätt utövar Ray sin ledarroll? Tror ni han har problem?*
- *Vilka värderingar står han för? Diskutera Rays metoder?*
Dra gärna paralleller politiska maktstrukturer där samma metoder används för att härska.
- *Hur återspeglas maktförhållanden och rädslor i sexuella relationer?*
- *Vad är viktigt för att uppnå en ömsesidig sexuell relation?*

Oönskad graviditet och könssjukdomar:

Diskutera fördelar och nackdelar med olika preventivmedel.

- *Vilka könssjukdomar överförs i samband med sex?*
- *Hur fungerar olika preventivmedel, för och nackdelar?*
- *Vilken syn har du på abort, för eller emot?*
- *När tycker du det kan vara bra och när är det fel?*
- *Tycker du det är moderns eget val eller bådads?*
- *Om de tycker olika vems beslut gäller, den som vill ha eller ta bort?*

"Skrivuppgifter"

Skriv en recension på föreställningen.
Skriv en monolog till t.ex. Ray, läraren eller Martin.
Skriv till en scen om när Gary och Ami blev ihop.

Skicka gärna in era texter till Unga Dramaten: ungadramaten@dramaten.se

Gör en egen föreställning!

Manuset ligger tillgängligt på hemsidan.

Litteratur

Tusen och en natt

Klassisk samling av "Vuxensagor".

Madame Bovary

Av: Gustave Flaubert

Klassisk "skandalroman från 1857 där den kvinnliga huvudpersonen inte följer gängse normer.

Blanche och Marie

Av: P-O Enquist

Roman om möjlig och omöjlig kärlek mellan fyra kända verkliga personer Blanche Wittman, J M Charcot, Marie Curie och Paul Langevin.

Du och jag, Marie Curie

Av: Annika Ruth Olsson

Fotbollstjejen Jenny blir kär i lagets bästa målskytt Filipa.

Var Man

Av: Greta Sundberg

När ilskan och ensamheten får allting att rasa för tre ungdomar.

Jinx

Av: Margaret Wild

En prosadikt om Jen 17 år och hennes kärlek till mamma, pappa, sin utvecklingsstörda lillasyster och Charlie.

Kärlek och uppror

Av: Siv Widerberg, Anna Artén

En diktantologi.

Spelar roll

Av: Hans Olsson

En ung killes känslor inför sin homosexualitet.

Dansa på min grav

Av: Adrian Chambers

En annorlunda kärlekshistoria om vänskap kärlek och död.

Filosofi

Kärlekens konst Erich Fromm
Gästabudet Platon

Facklitteratur

Det kallas kärlek Carin Holmberg
Homo i folkhemmet Andreasson m.fl.
Olle Waller om sex Olle Waller
Kärleksboken Lilian Edvall
Räkna med mig Kurdo Baksi

Pedagogisk litteratur

Du har huvudrollen i ditt liv Katrin Byréus
Att sätta ord på känslor Erik Centerwall
För en frigörande teater Augusto Boal – Forumteaterns grundare

Filmer

Boy's don't cry Regi: Kimberley Peirce
Drama som bygger på en verklig händelse då en ung man mördas då det visar sig att han egentligen är född kvinna.

Sweet sixteen Regi: Ken Loach
Socialrealistiskt drama om Liam som drömmer om ett bättre liv.

Fucking Åmål Regi: Lucas Moodysson
Om att vara ung i en småstad och kanske inte precis som alla andra.

Du ska nog se att det går över Regi: Cecilia Neant-Falk
Tre tonårstjevers upptäckt att man kanske är bi eller homosexuell.

Control Regi: Anton Corbijn
Film om Ian Curtis, sångare i bandet Joy Division, som begick självmord

Billy Elliot Regi: Stephen Daldry
En ung pojkes steg in i vuxenvärlden. En film om modet att gå sin egen väg.

Brokeback Mountain Regi: Ang Lee
Manligt homosexuellt förhållande i en konservativ cowboymiljö.

De ofrivilliga Regi: Ruben Östlund
Fem historier där personerna ställs inför olika sidor av gruppmechanism.

Milk Regi: Gus van Sant
Harvey Milk den första homosexuella mannen som blev vald till en framträdande politisk post i USA.

Länkar

www.rfsu.se

www.rfsl.se

www.rb.se/Pages/Fordigsomarung.aspx

www.ungavuxna.com/website2/1.0.2.0/2/1/index.php

www.stockholm.se/familjomsorg/Barn-och-unga/Stod-till-unga/Ungdomsmottagning

www.stadsmissionen.se/Barnochunga/Mottagningen-for-Unga-Man

www.bup.nu

www.lafa.nu

www.komdom.nu

www.p-guiden.nu

www.frågachans.nu

www.bris.se

Länkar till referensmaterial om Mark Ravenhill

www.contemporarywriters.com/authors/?p=auth258

www.open2.net/writing/markravenhill.html